

3009/B
Izbrani izvlečki iz
„Domovine“

**Ilustracija k „naprednosti“
svobodomiselstva**

Ljubljana 1927

**Izdalo in založilo Tajništvo SLS v Ljubljani
Oblastem odgovarja: Fr. Gabrovšek**

Nekaj izvlečkov iz „Domovine“

Ilustracija k „naprednosti“
svobodomiselstva

Ljubljana 1927

Izdalo in založilo Tajništvo SLS v Ljubljani

Oblastem odgovarja: Fr. Gabrovšek

3009

D 18-06-1991 / 320

PAR OPOMB ZA UVOD.

Neštetokrat je slovensko svobodomiselnó časopisje trdilo — zlasti v zadnjem času — da ne piše ničesar proti Cerkvi in veri. Kadar jim je kdo vrgel ta očitek v obraz, so slovenski demokratje hoteli vselej igrati vlogo nedolžne ovce, ki ji volk kali vodo. Pri tem seveda niso nehali nikoli s spodkopavanjem verskih čuvstev med narodom.

V naslednjem podajamo zbirko nekaterih spisov »Domovine« iz let 1922—25. Samo nekatere stvari navajamo. Pa bo že iz teh dovolj razvidno, kam vodi svoje bralce tak list.

Prvi bližnji cilj je osmešiti duhovnika, naslikati ga kot bitje nižje vrste in vzbuditi v ljudstvu sovraštvo do njega. »Izpodkopati rimskim hlapcem tla« — tako je označen ta cilj v »Domovini«. Sv. pismo ga pozna pod izrekom: »Udaril bom pastirja...«

Drugi cilj svobodomiselnega časopisja je izpodkopati tla vsemu, kar je v zvezi z vero in Cerkvijo. »Nič jim ne verujte, nič jim ne dajte.«

Zadnji cilj je razkristjanjenje. Nič se ne straši tak list smešiti Boga samega. Norčuje se iz verskih resnic in jih zanika. Z lahkoto zapiše vsako bogokletje. Ni je skoro verske resnice, katere bi »Domovina« ne omenjala s sovraštvom in zasmehom. Marija, sv. Evharistija, češčenje svetnikov, sv. Trojica, angeli, zakramenti — vse jim je na poti.

Da tak list opljuje tudi vse, kar je v zvezi s Cerkvijo in cerkvenimi inštitucijami, kar spominja le od daleč na naše katoliško gibanje, je jasno.

Jasno je tudi, kako strašne morajo biti posledice takega berila pri tistih, ki so jim taki proizvodi stalna dušna hrana.

Prostor ne dopušča, da bi na natolcevanja in laži odgovarjali. Vsakdo si more navadno sam najti odgovor — saj so zavijanja tega lista preračunjena le za ljudi, ki nič ne mislijo.

Demokratska stranka v Sloveniji je duševna mati podlosti, ki se vrste v »Domovini« in ki jih v naslednjem — priznavamo da neradi, a prisiljeni po razmerah — navajamo. Kdo ne bi čutil dolžnosti, da nastopa na vseh poljih proti očetom te podivjanosti? Kdo more ostati miren, ko zastrupljajo plačanci svobodomiselstva studence po vsej deželi? Bilo bi znamenje naše dekadence, če ne bi z vsemi silami šli v boj, da iztrebimo s slovenskih tal to neslovensko, to protinarodno stranko.

V ZNAMENJU LAŽI.

Vsa knjižica bo klicala, kako nesramno laže in natolcuje list, ki iz njega prinašamo izvlečke. Stavke, podobne naslednjemu srečavamo često v »Domovini«. Pisani so, da lahkovernim nasujejo peska v oči. Zlasti konec knjižice bo izpričal, koliko hinavščine je v naslednjih besedah:

»Mi ponovno poudarjamo, da smo le proti pokvarjeni duhovščini in nikdar proti veri.«

(Domovina, št. 46 od 14. nov. 1924.)

DUHOVNIK JE OMEJEN.

Prva skrb »Domovine« je, da pokaže ljudstvu duhovnika kot omejenega človeka, ki ga torej ni poslušati. Kljub svoji omejenosti pa ljudstvo vara in mu laže. Njegov življenski poklic je škodovati narodu in državi. Kdo ne bi sovražil takega nestvora?

— Kaj bi bilo pri nas, ako bi zavladali farovži, v katerih sede večinoma ljudje s plitko enostransko izobrazbo, posebno mlajši, ki so vzgojeni kot fanatični klerikalni agitatorji! — Saj nam ni treba pripovedovati in postavljati zglede Tirolsko, Špansko itd.

(D., št. 31 od 1. avgusta 1924.)

»Pokora«.

Na fari v Mlakah je pasel ovčice mlad provizor. Pa pride k njegovi spovednici kmet in pove, da je v postu petkrat jedel meso. »Nesrečna grešna duša. To je tako velik greh, da ti ne morem dati odveze, preden se ne obrnem na škofa,« je rekel spovednik. Provizor se med tednom resnično poda k škofu in mu goreče razloži primer. Škof pa se sladko nasmehe: »Sin, grešnik naj izmoli tri očenaše in pet Češčenamarij, pa bo vse poravnano.«

Drugo nedeljo pride k mlademu dušnemu pastirju drug tak grešnik. Ta pa je samo trikrat jedel meso. Zdaj pa je vestnemu duhovniku skoraj odpo-

vedala pamet. Ni si vedel pomagati, končno pa je le uganil pravo in naročil grešniku: »Pojdi domov, jej še dvakrat ob postu meso, nato moli tri očenaše in pet češčenimarij, pa ti bo odpuščeno...«

(D., št. 52 od 24. decembra 1924.)

DUHOVNIK LAŽE IN VARA.

Duhovniki starih Rimljanov so svoja lažnjiva prokovanja opirali na opazovanje naravnih prikazni. Naš »gospod« tudi niso popolnoma zanesljivi, ker jim prihajajo na jezik besede: »Še osem papežev bo, potem pride sodni dan«. — Naši duhovniki se torej ravno tako poslužujejo laži, kakor starorimski duhovniki. Ljudje, kar ni popolnoma udarjenih na glavo, mu verjamejo ravno toliko, kakor »Domoljubu«, ki tako lepo piše o čudežih. —

(D. št. 10 od 10. marca 1922.)

Ljudje se vprašujejo: »Ali je to, kar dandanes uganja Koroščeva duhovščina še kaj podobno onim lepim naukom, ki jih je oznanjal Kristus? Ne in ne! Kristusova prva zapoved je bila: »Ljubi svojega bližnjega, kakor samega sebe«. On ni ustanavljal vsakovrstnih družb, ki goje samo hinavščino in nazadnjaštvo. On je šel med ljudstvo z resnico in dobroto, današnji Koroščevi duhovniki pa z obrekovanjem in sovraštvom«.

(D. št. 40 od 3. oktobra 1924.)

DUHOVNIK JE PROTI NARODU IN PROTI DRŽAVI.

»Treba je le pošteno potipati za mošnjček.«

(Med drugim:) — V 98 slučajih od sto lahko rečemo, da prihaja vsa hudobija na deželi med ljudstvo

naravnost ali po ovinkih iz farovža. — Farovška gospoda ima 24 ur na dan časa za samo premišljevanje, kako bi se med ljudstvom napravile združbe, ki so najboljše sredstvo za farovško komando. — Na vse mogoče limanice lovi danes farovška gospoda mlade kaline. — Najbolj žalostno pri vsej stvari je to, da farovška gospoda ponekod z zaničevanjem in s satan-skim sovraštvom, z lažmi in obrekovanjem nastopa celo proti svoji lastni državi. — Treba bo farovško gospodo prav pošteno potipati za mošnjček. —

(D. št. 9 od 3. marca 1922.)

»Lastna hvala se pod mizo valja«.

(Med drugim:) — Vse vpitje po klerikalnih listih o duhovniških zaslugah za narod je le pesek v oči, posebno kmetskemu ljudstvu, da ga še naprej pridržijo priklenjenega na svojo stranko. — Duhovniki, ki se trudijo in žrtvujejo res za narod, zlasti za kmetško ljudstvo, delajo to sami od sebe iz posebnega prepričanja in ne vsled svojega duhovniškega poklica. — In ravno med duhovščino na deželi je bilo lahko rečemo, devetdeset odstotkov, ki so se na vse načine upirali ustanavljanju šol in se upirajo še danes.. — Kar so napravile v dobrobit posojilnice in drugo, je večinoma vse ustanovljeno le v prvi vrsti v njihovo odnosno cerkveno korist, kajti premnogokrat propade po pravilih vse premoženje pri morebitnem razdruženju cerkvi, to je farovžu. Kar zadene nekdanje vaške ode-ruhe je bila med njimi večina farovških podrepnikov. Dokler niso videli duhovniki v teh nobene nevarnosti za svojo moč, so se okrog teh kaj radi sukali in se niso brigali za preprosti narod, katerega so hoteli dr-

žati v temi. — Če se je tuintam žrtvoval duhovnik za ljudski blagor, je bila ta žrtev le navidezna, v resnici pa dobro premišljen čin v lastno korist. —

(D. št. 12 od 24. marca 1922.)

»Kje so zapeljivci?«

(Med drugim:) — Danes duhovščina budi med narodom v cerkvi in izven nje mržnjo proti političnim nasprotnikom in proti drugim plemenom v državi, ker so ti pravoslavne vere. —

(D. št. 18 od 4. maja 1923.)

DUHOVNIK JE VSEGA KRIV.

(Med drugim:) — Pri nas se izmed vseh evropskih držav duhovščina najsvobodnejše giblje in se ji najboljše godi. — Ljubljanski škof priporoča klerikalne liste, to je najlažnivejše in najobrekljivejše liste na Slovenskem. Ti listi ščuvajo proti državi. — Te ljudi (duhovnike) bi bilo treba premestiti. V našo državo naj bi prišli duhovniki iz Koroške in Primorske, tja pa naj odpošljejo naše kričače. Pod Italijani bi vsi srečni gledali rimskega papeža, zatiralca Slovanov. Na voz, pa tja z njimi! —

(D. št. 1 od 5. januarja 1924.)

»Sladko je umreti za domovino.«

— Čudimo se fantom in možem, da so pozabili že vse vojne grozote, avstrijakantske govore naših du-

hovnikov, razne denunciacije itd. Res čudno, da se tako hitro pozabi, kdo je največ pripomogel k svetovnemu klanju. — Naši klerikalni voditelji so največ krivi, da je prišlo do vojne. —

(D. št. 3 od 18. januarja 1924.)

»Klerikalizem.«

— Kristus je bil pribit na križ za blagor siromašnih in zapuščenih, njegovi današnji učenci v Sloveniji pa so pred dvema leti streljali v vrste delavcev. —

(D. št. 47 od 24. novembra 1922.)

»Kako so mogoči sirovi primeri ubojev in umorov.«

1. V cerkvi ne čuje kristjan naukov o ljubezni do bližnjega.

2. Način politične vzgoje, ki jo nudi klerikalno časopisje.

3. Preveliko hvalisanje, da smo med Jugoslovani najbolj kulturni. —

(D. št. 11 od 13. marca 1925.)

»Nova vera v Trbovljah.«

(Med drugim:) — Zdaj se je začela na hribu O. blizu T. oznanjevati nova vera. — Resnica je, da cele trume preprostih ljudi z zanimanjem poslušajo vsako nedeljo na imenovanem hribu govornika, ki razlaga, zakaj rimski duhovniki branijo čitanje sv. pisma, zakaj se ne ženijo, zakaj silijo množico v cerkev in spovednico itd. Posebno sega ljudem v dušo razlika med ljubeznipolnim naukom Kristusa in hudobnim hujska-

njem naših dušnih pastirjev zoper vse, kar ni klerikalno. Neko žensko je ta razlika tako pretresla, da se je živa sežgala. Pa ne mislite, da jo ima nova vera na vesti, ampak katoliški misijonarji, ki so prej v T. govorili ubogi ženski o samih vragovih in peklu, zdaj pa, ko je slišala o Kristusovi ljubezni in njegovih naukih nekaj drugega, nego samo hujskanje, je rekla: »Zdaj vem, da sem živela do danes v veliki zmoti, ker sem verjela misijonarjem in žalila Kristusa.«—Končno je ona storila nekaj, česar si danes noben katoliški duhovnik od papeža do kaplana ne upa storiti za katoliško vero, dasiravno je bilo med vojno obilo prilike za to, in mnogokrat njihova sveta dolžnost, posebno, ko so jemali zvonove za moritev. — Navzlic babjeverstvu, ki je ustvarilo to novo vero, je vendar to pojav, da je tudi naše ljudstvo začelo samostojno misliti in ne verjame vsega onim, ki delajo edino za posvetno oblast in svojo bisago. — (D. št. 23 od 9. junija 1922.)

BERA IN SPET BERA.

»Domovina« ima svoje bralce za toliko omejene, da jim skuša vcepiti o duhovniku sodbo, da je cilj varalice duhovnika — bera. Za vse je len, le za bero je uren. Tej pijavki ljudskega življenja je vse dobiček. Zato izpodnesimo rimskim hlapcem tla.

— Za krst in spoved je župnika včasih težko najti. Priden pa je, kadar bero pobira. Vzame vse za božjo hvalo: seno, slamo, jajca, zrnje, predivo. Kakor zdaj pravijo, bo začel zbirati še lepa dekleta, če bodo krotka.

(D., št. 20 od 16. maja 1924.)

Živahnost provzročča naš župnik g. M.: Bog nas je udaril z veliko šibo, ker ga je veter zanesel med nas. — Pri nas je bila navada do letos, da so postavili veliki teden, v petek in soboto k božjemu grobu križ, katerega so hodili ljudje častit, a letos nam je naš dušni pastir križ odvezel in postavil na njegovo mesto mernik za pšenico, kakor da mu je več za pšenico, kakor za božjo čast. Pri blagoslavljenju velikonočnih jedil je zahteval od vsakega prinašalca klobaso, in ker šteje m. fara okrog 120 družin, je to za nekaj minut »dela« res imenitna plača. Večina teh ljudi je morala to klobaso kupiti. Značilno pri tem je, da so v farovžu klali pet prašičev in eno tele, česar ne zmore noben kmet pri nas. Upravičeno vzklikajo ljudje, da farovška malha nima dna.

(D., št. 19 od 9. maja 1924.)

»Kje so kmetske pijavke?«

(Med drugim:) — Saj vidimo sami, da so ljudje največji reveži tam, kjer tavajo v meglenih mrežah nazadnjaškega klerikalizma in vemo tudi, da se v takih krajih duhovščini najbolj godi. Vemo tudi, da v takih krajih najboljše izhajajo klerikalni trgovci in prekupci, kajti duhovščina naganja v imenu cerkve ljudstvo k njim, ki, često seveda nevedne od klerikalizma omračene ženice in možake odirajo, da je veselje. — Toda, poglejmo naprej! Kdo še izsesava nedolžno kmetsko kri v obliki raznih dajatev v pridelkih in denarju pod firmo raznih ber in plačil za vsakovrstne potrebne in nepotrebne stvari pri cerkvah, farovžih in farovških hlevih? Tudi to povzroča bedo ljudstva. Vse je treba masno plačati duhovnikom. Premoženje, ki tako odteka v farovške in cerkvene kase gre v milijone in to največ brez potrebe.

(D., št. 17 od 25. aprila 1924.)

»Poglejmo nazaj, mislimo naprej.«

(Med drugim:) — Kakor graščaki, tako so tudi višji duhovniki grabili le za sebe, za kar so dosti jasne priče velika cerkvena premoženja, obsežni farovski grunti in škofovska neizmerna posestva, ki so jih večinoma s silo ali z grožnjami pridobili. —

(D., št. 41 od 9. oktobra 1925.)

— Ako končno primerjamo dajatve, ki jih odrajtuje kmet cerkvi in župnišču z državnimi davki, vidimo, da so prva bremena često večja kakor ona države. Tako seveda mora biti naš kmet revež.

(D., št. 22 od 29. maja 1925.)

— Pred nedolгим časom smo dobili popolnoma nove duhovne. Sprva smo si mislili: Hvala Bogu, zdaj imamo vendar dušne pastirje. Toda, ne hvali dneva pred večerom, ker ne veš, kaj te še čaka. Tako smo se tudi mi motili. Prvi, s katerega so najprej padla ovčja oblačila, je g. kaplan, mlad fantek, ki mu je menda žal, da je stopil v duhovski san. Tako predrzen postaja, da že ob nedeljah, meni nič tebi nič zapoveduje po cerkvi, kje da naj ljudje stojijo. Najprej se je lotil žensk, ki so pod korom — mogoče mu kakšna punčka ugaja... G. kaplan, oblaki se zbirajo, in poleti navadno rado grmi. — Drugi duhovnik, ki nam je tudi pokazal kmalu svojo pravo barvo, je g. župnik. V nedeljo, 1. junija je v svoji pridigi navajal, da se pri nas prav nič ne daruje gg. duhovnikom. Kaj, ali dišijo jajca, klobase, piščanci? Take reči tudi nam prištevajo, pa nam jih nihče ne da in si jih moramo sami preskrbeti... — Nadalje navaja g. župnik, da se vse premalo maš plača. Dobra je ta! Zakaj pa so maše tako drage, da stane ena toliko, kolikor delavec komaj v enem tednu zasluži in še to naj vam za mašo da, sam pa skozi prste gleda. In g. župnik pri čitanju maš ne dobi žuljev, kakor mi. —

(D., št. 24 od 13. junija 1924.)

»Duhovniške plače.«

— »Domoljub« toži, že ve zakaj, kakšni grozni reveži so duhovniki. No, če si jih pogledamo natančneje, te revščine na njih ni baš videti. Večinoma so lepo rejeni ter lepo rdeči, zdrave barve. To ni čudno. Vsak župnik na deželi ima večje ali manjše, nekateri prav velike kmetije. Okrog farovža se sprehajajo najlepše kokoši, tudi race in gosi. Često ima župnik naj-

lepšo goved in najlepše prašiče. V njihovih kaščah ti kar v nos udari prijeten vonj. Zraven tega je v največ krajih obilna bera. Razume se, da ima vsak duhovnik, župnik kakor kaplan zastonj stanovanje. Mesečna državna plača res ni tako velika, a saj ima drugih dohodkov več kot preveč. Maše se morajo dobro plačati; pogreb, če je le malo večji in ki ga duhovnik opravi v eni uri, nese toliko, kolikor ima morda že dober kmet pri precejšnji družini mesečnih dohodkov ali pa nižji uradnik plače. Nobeden krst ni zastonj; vse rojstne, mrtvaške in poročne listine, posebno pa še poroke je treba dobro plačati. Potem so duhovniki za pouk krščanskega nauka v šoli za vsako uro nagradeni baje z 10 Din za vsako uro. Ker je skoro pri vsaki fari dandanes šola in to ponajveč večrazredne šole, tudi to prinese že lepo svotico. Na vseh plateh dohodki in dobrote. Noben drugi stan danes nima tako izdatnih dohodkov. Sploh je že znano na kmetih, da se najbolj izplača študirati za duhovnika. Tako mnogo duhovnikov vživa dobrote že na tem svetu, namesto da bi po naukih Kristusovih bili v skromnosti za vzgled svojim ovcam. — S tem, da bogati duhovniki prav nič ne žele deliti svojega bogastva, je pa tudi očito, da je ves njihov krščanski socijalizem in demokratizem le prazno hinavsko besedičenje in nič drugega. — Če je duhovščini res za pravično stvar, zakaj se pa ne izjavijo za pravično razdelitev dohodkov. — Duhovniški stan je še vedno zavidanja vreden, posebno napram kmetom, ki morajo često naravnost pristradati bero, da jo oddajo duhovniku, ki mu tudi brez bere ne primanjkuje zemeljskih dobrot. —

»Vse za dobiček.«

Naši kmetski ljudje tožijo o slabih časih in o stiskah za denar. Je pa tudi res, da naše kmetско ljudstvo v nekaterih krajih nekako iz bahavosti preveč izda za nepotrebne stvari. Pomislimo samo, koliko se je zadnje dve leti izdalo za zvonove, kar bi se bilo lahko opravilo z manjšimi stroški. Potem razna romanja, vsakovrstna pobiranja s strani vsakovrstnih čudnih cerkvenih bratovščin, katerim že imena ne vemo. Največ pa znosijo po nekaterih krajih naše domovine za maše, ki so dandanes drage, da jih je treba skoraj z zlatom plačati. — Sicer pa je res, vsakdo razpolaga s svojim denarjem kakor hoče, ako ga ima dosti. Kaj drugega je pa pri ubožnem ljudstvu. In baš ti ljudje so najbolj vsiljivi glede tega. Povsod vzdihovanje in moledovanje, a če kaj zasluži, takoj nese v farovž za mašo: za izpreobrnjenje grešnikov, da bi mož ne bil brezverec, da bi krava ne zvrгла itd. V nekaterih krajih nanesejo in plačajo toliko maš, da jih dotični župnik ali kaplan ne more prebrati, če bi leto imelo tisoč dni. Take maše, pravzaprav denar, so prejšnje čase posamezni duhovniki pošiljali svojim prijateljem duhovnikom v kraje, kjer so ljudje bolj razsodni v tem oziru. — To pa ni bilo vseč škofijstvu, ki si je mislilo: Tudi jaz moram nekaj imeti od tega. In zadnje čase, nekaj let sem, morajo denar za take odvišne maše, ki jih ni mogoče opraviti doma, poslati škofijstvu, ki nato odtegne gotove odstotke in potem se da naprej — kolikor se sploh da — kakemu izvoljencu, najbrže najboljšim političnim priganjačem. Le malo ali nič se ne naredi zastonj v božjo čast. Povsod se išče le dobiček. Nihče pa ni tako lakomen, kakor varuhi cerkve. — Končno

pa še omenjamo, da krščanski nauk ne zahteva od nas plačevanja maš, kajti sicer bi si bogataši lahko zaslužili nebesa, revež, ki nima denarja in ne more plačati maš ali vsaj ne toliko, pa bi moral v pekel.

(D. št. 8 od 20. februarja 1925.)

»Razgovor dveh rudarjev.«

(Med drugim.) — Tone: »Pa oženjeni so pravoslavni duhovniki in otroke imajo kakor mi.« Miha: »Zato čutijo z ljudmi in poznajo družinske skrbi. Naš Kljukec (župnik) pa se nam brezskrbno smeje, nas farba kolikor se mu ljubi, in mi mu nosimo denar v brezdanjo bisago za krst, poroko, pogreb, mašo, očenaše, cerkev, kaplanijo, farovž, klopi, sveče, zvonove, svinjake itd.« Tone: »Saj si ne moremo pomagati, ker je tako vpeljano.« — Kaj naj storimo?« Miha: »Izpodnesimo rimskim hlapcem tla!«

(D. št. 4 od 27. januarja 1922.)

NIČ JIM NE VERUJTE!

Po nazorih bralcev »Domovine« bi bil duhovnik nekak poosebljen greh. On je najhujši lažnivec, ne drži celibata, »žre« in pijančuje. Sam ne veruje ničesar, od drugih hoče vse. Vedno je bila duhovščina taka, le redke so izjeme, ki hočejo vreči s sebe rimski jarem. — Kdo bi mogel še poslušati duhovnika, ki je taka zver v človeški podobi? Zato poziva »Domovina«: »Nič jim ne verujte!«

CELIBATA NE DRŽE.

»Lažnivi kljukci.«

(Med drugim.) — Ženske, ki hodijo veliko v cerkev, rade lažejo, saj lahko dobe vsak dan na novo odvezo, ako so le gospodu župniku ali kaplanu p o g o d u.

(D. št. 5 od 3. februarja 1922.)

»Nečaki.«

Škof se je peljal z birme domov in je spotoma obiskal enega svojih župnikov. Župnika ni bilo doma, pač pa je škofa sprejela brhka, mlada kuharica, ki se je igrala na dvorišču z otroci. »Čigavi so ti otroci,« vpraša škof. »Prevzvišeni gospod in škof,« je odgovorila kuharica, »to so nečaki gospodovega brata.«

(D. št. 20 do 16. maja 1924.)

»Ni za vse greh.«

Med drugim reče fant dekletu: »Metka, imej pamet! Povej vse o plesu, (pri spovedi), a na koncu še pristavi, da si plesala tudi z nekim duhovnim

gospodom in vse se bo po volji izteklo.« — Zvečer, po spovedi, pripoveduje dekle fantu, da je začetkoma v spovednici »grmelo«, ko pa je rekla, da je plesala z duhovnikom, je pa takoj dobila — listek; nakar fant: »Saj sem ti pravil včasih, da ples ni za vse greh. Ali mi sedaj tudi verjameš, da se imata marsikateri fajmošter in njegova kuharica rada?«

(D. št. 4 od 26. januarja 1923.)

»Pismo klerikalnega poslanca svojemu župniku.«

(Med drugim:) Bolezen Jihne gospodične kuharice ni tako nevarna, kakor se je nama zdelo, ker mi je moja tukajšnja gospodinja pravila — je tudi katoliška Slovenka —, da ni boljšega zdravila za otekel popek nego: dve dlaki od deviških oseb raznega spola in eden noht, tudi od deviške osebe, se sežge; pepel se dobro pomeša z mehkim kravjekom, segreje in od deviške osebe namaže na otekli popek. Je zelo močno zdravilo. Svetujem jim, naj vzamejo eno kokino iz brk kaknega Orla in en las kake Marijine device, noht od Jihne roke in namažejo naj tudi sami ker je najbolj zanesljivo.

(D. št. 4 od 17. januarja 1922.)

»Častiti gospod Lesni.«

(Najprej pripoveduje, da je ta gospod oskrnil dve deklici, nato pa, čeprav ni bila stvar še končno-veljavno rešena, nadaljuje:)

Kje je krivda, da se pojavi razuzdanosti tako množijo med katoliškim duhovništvom. Odgovor je enostaven: Kriva je zastarela ustanova o celibatu, ki prepoveduje duhovništvu ono, kar je narava sama

vcepila v človeško bitje, in zahteva ono, česar Kristus ni terjal od svojih zvestih apostolov in učencev, temveč so to uveljavili srednjeveški papeži in škofje, o katerih pa ravno zgodovina pripoveduje, da si sami niso dali prikrajševati sladkosti življenja. In navzlic temu, da se je pokazalo, da žalostne in strašne slučaje prešuštva je rodil nezmisljeni celibat, navzlic temu, da so bili tekom stoletij mnogi samostani razkrinkani kot gnezda najstrašnejših prešestvovanj, so cerkveni glavarji uporno vstrajali pri svoji protinaravni zahtevi. — V srednjem veku so bili cerkveni dostojanstveniki dobro poučeni, kaj vse se dogaja za mračnimi samostanskimi zidovi, pa se niso zmenili za to in so hoteli vse pregrniti s plaščem pozabljenja. Neverjetno in naravnost budalasto pa je, da hočejo še danes nadaljevati z isto prakso. Dandanes ne ostané nič prikrito in številni taki slučaji, ki prihajajo v javnost, le opravičujejo med ljudstvom sodbo, da je spolna abnormalnost med duhovništvom še bolj razpasena, kakor je morda v resnici. — Dve leti, ki jih bo Lesni obsedel v ječi, ima zahvaliti samo cerkvenemu poglavarstvu, ki je ob enem z njim sedelo na zatožni klopi. Ampak ono, ki je glavni krivec, ker iz svojih služabnikov ustvarja zločince, netivši v njih tlačeno moško strast, je tako spretno zabarikadirano, da ga sodišče nikakor ne more terjati na odgovor.

(D. 43 od 27. oktobra 1922.)

JEDO IN PIJEJO.

»Straža« je glasilo tistih štajerskih duhovnikov, ki ne znajo ničesar drugega, ko po oštarijah in goricah posedati.

(D. št. 28 od 17. julija 1924.)

»Dva fajmoštra.«

Fajmošter Gervazij: »Poglej, kako tem delavcem tekne jed. Tu se vidi, kako dobro upliva trdo delo.«

Fajmošter Protazij: »Beži no, jaz pa nikoli nič ne delam, a kljub temu mi jed in pijača izborna tekneti.«

(D. št. 47 od 24. novembra 1922.)

»Po ovinkih.«

Župnik gre mimo kmetije, kjer so se pasli leni prašiči ter ogovori navzočega kmeta: »Kako ljubke so te živalice. Kadar doleti katero teh živalc nasilna smrt, bi prav rad dobil kak spomin na njo.«

(D. št. 25 od 19. junija 1925.)

»Komu škoduje slaba letina?«

Gotovo ne farovški gospodi. Ta bo dobila svojo bero, in, če bo moral dati kmet zadnji škač pšenice iz kašče. Čudni so res dandanes duhovni gospodje. Pridigajo post, s katerim se baje nebesa zaslužijo, sami pa pijejo in jedo na žive in mrtve ter z veliko težavo prenašajo debele trebuhe po svetu.

(D. št. 35 od 1. septembra 1922.)

»A tako!«

Blaže: »Gospod gvardijan, sklenil sem, da stopim v vaš samostan.« Gvardijan: »Lepo, lepo. Ali ste spoznali ničevost posvetnega življenja? Kaj vas je pripeljalo do tega spoznanja?« Blaže: »Vse je ničevo na tem svetu. Spoznal sem, da je tudi vino pristno le v samostanih.«

(D. št. 13 od 27. marca 1925.)

»Telesna in dušna hrana.«

— Poudarjati moramo, da je ravno med klerikalnim ljudstvom po hribih pitje žganja največje. Pa ne samo po hribih, tudi po ravnem, kjer je klerikalizem razvit, je ljudem žganje vsakdanja pijača. — Duhovni gospodje žganje kuhajo za delavce in tako sami pospešujejo pitje tega strupa.

(D. št. 43 od 27. oktobra 1922.)

»Naš katehet.«

Od fare mož, naš katehet
častilec lepih vseh deklet,
se v pustu je na ples podal
in dolgo tamkaj je ostal.

(itd., konec pa:)

Dokler se neumnost zлага
z zlobo farovških ljudi,
klerikalni mojster zgaga
se s politiko redi.

(D. št. 10. od 9. marca 1923.)

NE VERUJEJO.

»Zakaj vera peša.«

— Hudič hodi okrog kot rjoveč lev in išče, koga bi požrl,« tako nekako stoji zapisano v svetem pismu. Vraga sicer ni še nihče videl v podobi leva, še manj pa ga je slišal rjoveti, kvečjemu ga je slišala kakšna tercijalka, ki se je nasrkala sladkega vina in se ji je v pijani ginjenosti njena zmešana pamet še bolj

zavozlala. O tem hudiču in rjovečem levu je pridigal pred več leti v neki štajerski fari mlad misijonar, ki je trdil, da ga je videl, v tako pretirano grozних barvah, da so se pametnejši ljudje v cerkvi na glas smejali, dočim so babjeverneži, zlasti ženske kar trepetale in sta celo dve tercijalki zblazneli. — Takile misijoni so pri nas v Sloveniji že od nekdanj v navadi. Uspeh, ki ga hočejo doseči misijonarji, je mnogokrat dosežen, zlasti v zapuščenějšíh in zastalejših krajih ter pri babjevernežih, katerih je povsod dovolj. Cilj takih misijonov pa je: zbegati ljudstvo, ker se zbegani ljudje dajo najbolj izrabljati.

Večina današnje duhovščine sama ne veruje, kajti njeno nemoralno življenje ne izpričuje ravno, da se sama boji tega groznega pekla, s katerim grozi ljudem. — Pijančkov med duhovščino in takšnih, ki imajo nezakonske otroke, celo pretepačev je pa vse polno. — Vsled takih vzgledov peša vera.

(D. št. 20. od 19. maja 1922.)

VEDNO ENAKI.

»To in ono iz nekdanjega samostana v Kostanjevici«.

(Opisuje se na dolgo in pretirano nazorno, kakoso redovniki vsi od najvišjega do najnižjega preganjali, topli in morili svoje kmete — sužnje, vabili ženske v samostan po škapulirje in tam onečaščali na razne podle načine lepe kmetske žene in hčere, sploh uganjali največje nespodobnosti, goljufali in pijančevali. Koncem povesti je dostavek:) Silno zidovje nekdanjega samostana pa naj bo resen opomin za potomce, kaj je bilo in kaj še zna priti, če bo (ljudstvo)

drvelo po poti, na katero ga hoče speljati — »mrtva roka«. — (D. v raznih štev. iz leta 1925.)

— Klerikalizem hoče nazaj v temo srednjega veka, ko so na deset in desetisoče nedolžnih po sveti inkviziciji zažigali žive na grmadah in jih pustili kakor živali poginjati po ječah in mučilnicah samo za to, ker niso hoteli svoje zdrave pameti izročiti in prodati črni svojati. — Hudi časi se nam bližajo. Če dobi enkrat vso moč v roke rimska garda, potem adijo slovenska svoboda in samostojnost. Ves slovenski rod bo postal suženj farovža, ki bo potem lahko zopet z našega kmeta jermene rezal. — Sedaj je zadnji trenutek, da premišljujemo, kako se bomo otresli farovškega jarma. — (D. št. 39. od 26. septembra 1924.)

Danes je po katekizmu greh vervati v čarovnice, včasih pa je duhovščina sama zagovarjala sežiganje čarovnic. Koliko sleparstev je v tistih časih zakrivila nepoštena duhovščina z raznimi vražami in podobnim slepila nevedno ljudstvo in s prodajanjem raznih »relikvij« izmozgavala ljudi. — Tako so takšni nepošteni duhovniki prodajali kakšen navaden les za ostanke sv. križa ali kakršnekoli kosti za ostanke kakega svetnika. Tudi danes je še mnogo duhovščine, ki v malem vrši podobne nečednosti.

(D. št. 17 od 24. aprila 1925.)

»Nič jim ne verujte, nič jim ne dajte!«

(Iz cerkvenopostavnih vzrokov je bil odrečen dvema cerkveni pogreb.) V C. in na J. sta blagopokojna vendar le prišla v zemljo in sicer še na mnogo bolj svečan in ganljiv način, kot bi to bilo, če bi ju

pokopala duhovščina. Veliko duhovnikov je, ki stoje ob odprtem grobu, kakor mrzel kamen. Še grobokopi so prej ganjeni, kot oni, ki navadno med tem, ko drugi ihtijo, le premišljujejo, kaj jim bo pogreb nesel in za koliko bodo siromašnim ali bogatim preostalim olajšali žepe. Le malo jih je, ki bi vsaj reveža zastonj pokopali. Zato pa ni nobenega dvoma, da sta bila oba obreda, oni v C. in oni na J. nad vse prisrčna in nad vse slavnostna. Sokolski starosta je pokopaval z ljubeznijo in iskrenostjo. — Duhovščina naj kar nadaljuje delo v započetem zmislu, in kmalu bodo tudi najbolj zaostali ljudje izpregledali, da je duhovnik pri pogrebu čisto odveč. — Ko se bo ljudstvo naučilo mrliča pokopavati, bo počasi poizkusilo, kako se novorojence krsti in kako se brez duhovščine sklepa zakon. — Dokler bo duhovščina v službi politične korupcije in nemoralnosti, naj nikar ne zahteva za svoje »delo« od države mastnih plač. Za te tiče je edinole na mestu Havličkov izrek: »Nič jim ne verujte, nič jim ne dajte!« —

(D. št. 19 od 12. maja 1922.)

»Slovenskim kmetom!«

— Ako bi dr. Korošec odkrito govoril, bi vam povedal, da je vzor njegove Jugoslavije: slepa pokornost duhovnikom in drugim klerikalnim voditeljem, ne blagostanje, ne svoboda, ne ljubezen do sodržavljanov, ne krepostno in ne čisto življenje, — edino pokornost Lahu-papežu in duhovnikom in njemu (dr. Korošču) ministrsko predsedništvo. To je edini cilj klerikalnih listov. Otresite se jih, to so farizeji! — Dragi moji! Tudi jaz sem kmet in sem duhovnike dolga leta vse ubogal in jim vse verjel. Živel pa sem po pasje.

Vedno me je skrbelo, če se nisem kaj pregrešil zoper njihove zapovedi, hodil sem na vsa božja pota, zdaj k sv. Križu, zdaj na Brezje, zdaj v Petrovče, zdaj v Lurd, tudi doma nisem nikdar izpustil maše, nikoli spovedi, nobene procesije. Moje gospodarstvo je zaradi tega vidno propadalo, zlasti, ker je delala enako tudi moja, drugače pridna žena in znosila zraven tega še ves denar za sv. maše, dobre namene, cerkvena in farovška popravila, sveče, plašče, kelihe, podobe, svetinjice, misijone, zamorčke, zvonove in klerikalne neštevilne časopise v nikdar polno bisago. Slabo se nam je godilo. Jedli smo večinoma suh kruh, žgance in mleko, ker vsako boljše stvar, kakor sirovo maslo, piščeta, svinjske krake, pšenico, gosi, race in purane je moja dobra žena darovala župniku, kaplanu, mežnarju ali pa sv. Roku, sv. Valentinu ali kakemu drugemu le senemu svetniku, ki sicer ničesar ne uživa, pa je duhovnik ali mežnar za njega opravil. Pri vsem tem pa nikdar nisem bil zadovoljen in sem se le bal, da premalo storim za božjo čast duhovnikovo in da me čaka pogubljenje. Medtem se je zgodilo, da je kaplan mojo lepo sorodnico zapeljal v greh. Dobila je otroka. Mojo sestro pa, ki ni bila lepa, a premožna, je spravil župnik v samostan in jaz sem bil naenkrat ob dve dobri delavni sili in sem moral izplačati v samostan veliko vsoto denarja, ki je bila vknjižena na mojem posestvu za sestro. To mi je odprlo oči. Če si upa kaplan, ki je toliko govoril o grehu nečistosti in peklenkem ognju, brezvestno zapeljati nedolžno deklico v tako sramoto, in župnik, ki je toliko in sladko govoril o delu in ljubezni do bližnjega, si upa spraviti mene v tako nesrečo, samo, da se napolni samostanska mavha, tedaj vem, da je njihovo govorjenje prazno in

ima edini namen, sebe in stranko okoristiti, in da Bog nikdar ne zahteva kaj takega od mene. — Pometal sem vse klerikalne liste na cesto, izstopil iz vseh klerikalnih društev in redov in noben duhovnik ali menih ne sme prestopiti mojega praga. — In glejte, od tega časa, to je dobrih 12 let, je Bog vidno blagoslovil moje delo. Namesto nekdanjega postopanja po božjih potih, opravljam domača dela tudi ob nedeljah po opravi, ne da bi vprašal duhovnika za dovoljenje. Naročil sem se na list »Domovino« in druge napredne ter poučne liste, namesto bere, maš in monštranc pa dajem siromakom in pomagam sosedom, kolikor morem. In to je samemu Bogu po volji. Edino to zahteva od nas, ničesar drugega, le ljubezen do bližnjega in delo. Poznam to po svoji vesti, ki je zdaj mirna. Veselo delam, sladko spim, se ne bojim smrti in zadovoljno živim, dasi sem že v letih. Storite tudi vi tako!

(D. št. 32 od 11. avgusta 1922.)

»DOBRI« DUHOVNIKI.

»Izobčenje katoliških duhovnikov«.

(Zaletavanje v papeža, ker je izobčil iz katoliške cerkve nekaj duhovnikov, »voditeljev gibanja za reformo katoliške cerkve«. Nato sledi:) — Stvar ni tako encstavna. Ta slučaj izobčenja, ki je med Hrvati po preteku par stoletij prvi, dokazuje, da gibanje naprednejšega hrvatskega duhovništva, ki stresa s sebe neizprosno trdi jarem slepe pokorščine, zadeva oblastne cerkovne veljake v živo. Zato to izobčenje ne bo doseglo zaželjenega cilja. —

(D., št. 49 od 8. decembra 1922.)

ZA DUHOVNIKI — ŠKOFJE IN PAPEŽ.

Vse opljuvati — to je cilj svobodomiselnega, naprednega lista. Najprej duhovnike, potem škofa in papeža, kajti ti so prvi reprezentantje Kristusove Cerkve. Če bo kdo te zaničeval, bo tudi Cerkev in z njo vero. Načrt je pravilen.

»Škofovska veleposestva«.

Znano je, da imajo vsi škofje v Jugoslaviji ogromna veleposestva, ki jim jih je tekom stoletij skrpučala ljudska neumnost. — (Itd. na to pa:) — Kadar gre škofom za žep in bogastvo, tedaj jih mine licemerska usmiljenost in ljubezen do siromakov. — Škofovska zemlja pa se mora dati tistemu, ki na njej trpi s svojimi žulji in krvjo. Naj sedanja vlada v tem oziru počenja kar hoče, prišel pa bo čas, ko bo tudi krivično nagrabljenim škofovskim veleposestvom in njihovemu tlačanstvu za vekomaj odklenkalo. —

(D., št. 41 od 10. oktobra 1924.)

— Škof v obrambi svojega ogromnega posestva ne sledi zgledom apostolov. Res, lepo krščansko je, da ima eden in celo Kristusov namestnik vsega preveč, revež pa ob njem strada. In če ta revež želi tudi jesti in zahteva, da se mu da od tega kupa, pa pride isti božji namestnik ter mu grozi z izobčenjem iz cerkve in z nesrečno smrtjo. — Čudovite pojme o krščanstvu ima ljubljanski škof. —

(D., št. 17 od 24. aprila 1925.)

»Boj za vaticanskega ujetnika«.

(Med drugim:) — Volitev papeža je strogo politična volitev, ki nima z bogom in svetim duhom prav nobene zveze. — (D., št. 5 od 3. februarja 1922.)

Roman: Hči papeža: — popisuje razuzdano in zločinsko delovanje papeža Aleksandra VI. in njegovega sina Cezarja ter ljubezenske spletke njegove lepe hčere vročekrvne Lukrecije. —

(D., št. 52 od 29. decembra 1922.)

— Igrala se je četrtič »Lukrecija Borgia«. Vsa protiagitacija duhovnikov ni nič pomagala. Od vraga je ta zgodovina, ki si je upala o vidnem poglavarju katoliške cerkve zapisati resnico.

(D., št. 2 od 11. januarja 1924.)

Ljubljanskega škofa nameravajo radi upornosti napram svetemu očetu internirati v kakšnem samostanu. —

(D., št. 5 od 30. januarja 1925.)

»Ob birmi«.

V neko vas je prišel birmat škof. Šolski otroci mu kličejo v pozdrav »živijo«. Vsi otroci pozdravljajo, samo Mihec ne. Učitelj to opazi, ga dregne v rebra in reče: »Zakličí »živijo«, butec!« Mihec uboga in zakriči: »Živijo butec!« (D., št. 22 od 29. maja 1924.)

CERKVI NIČESAR.

Strašno bole svobodomiselce naše cerkve. Pred desetletji je zapisal oče sedanjih slovenskih »naprednjakov«, da so cerkve znamenje naše sužnosti. Isto ponavljajo v raznih variantah sedanji »naprednjaki«. Da si pri tem maše ušesa pred zvonovi, da ponavljajo pesem o bisagi, da celo cerkvenih ključarjev ne puste pri miru — je pri teh ljudeh, polnih slepega sovraštva do vsega, kar je s krščanstvom v ožji ali oddaljenejši zvezi, samoumljivo.

— Cerkevne dajatve najbolj izsesavajo kmetsko kri, dasi ni v nobenem katekizmu pisano, da se Bogu služi s tem, če si n. pr. kakšna fara nabavi krasne in velike zvonove, dragocene mašne obleke, če si zgradi luksurijozno opremljeno cerkev itd. Bogu se ne služi z glasnim zvonjenjem, z zlatom in bleskom, temveč s poštenostjo, z ljubeznijo do bližnjega, s skromnostjo, z odpuščanjem sovražniku, z molitvijo in delom. — Ali je to pravično, da duhovnik, ki nima žene, ne otrok, na račun ljudstva živi v izobilju, ubogi kmet pa mora zaradi tega često jesti nezabljene žgance ali pa celo samo krompir. — Če bi Slovenci imeli lastno avtonomijo, bi bili na milost in nemilost izročeni iztiskavanju s strani farovžev.

(D., št. 2 od 9. januarja 1925.)

(Med drugim:) — Ako ljudje sedaj zopet dajejo za zvonove, ne vedo, da imajo dvakrat izgubo. Dokler ni zvonov, ne more župnik računati zvonjenja..

Štiri, pet let je že, kar zvonov ni in še nihče ni bil lačen zaradi tega. Samo farovška bisaga je bolj prazna, zato pa tako agitirajo za zvonove in izžemajo ubogo ljudstvo. —

(D., št. 5 od 3. februarja 1922.)

— Ni denarja pa ga ni, toda za farovže, maše, cerkve ga je vedno dovolj. Kdaj bo srečala naše ljudi pamet? V Ljubljani imamo že vse polno cerkva, več kot preveč, pa si izmisli farovška gospoda, da bi bilo še potrebno postaviti eno cerkev na Barju. Je pač menda preveč farovških gospodov, ki še nimajo korit. —

(D., št. 23 od 9. junija 1922.)

(Med drugim:) — Zvonovi so le pobožna igračka in ni bil zaradi njih še nihče izveličan ali pogubljen.

(D., št. 22 od 29. maja 1925.)

»Cerkveni ključarji«.

Cerkveni ključar, to je posel pri cerkvi, ki ga pri sedanjih razmerah noben človek, ki ima le malo samostojnih misli, tudi na deželi več ne prevzame. Cerkveni ključar ni za drugo, kot da namesto župnika izpraznjuje cerkvene nabiralnike, da se temu ni treba mučiti. Kam gre potem ta in drugi cerkveni denar, o tem pa ve toliko, kakor njegov črevelj. Tudi vedeti tega ne sme. Kaj pa mislite, kakšna »predrznost« bi to bila, da bi gledal kmet v cerkvene račune posvečenemu gospodu. Tega bi župnikova domišljava vsega-mogočnost ne prenesla. Res, marsikatera cerkev ima lepe dohodke, ki navadno visoko prekoračijo stroške. Če pa je treba kakega večjega popravila pri cerkvi,

ali kake večje in dražje naprave, ni nikjer nobenega premoženja in denarja. Zdaj se pa glasi: »Dajte, farani!« Občina je primorana, toliko prispevati, drugače pa nima vmeševati se v kako posvetno cerkveno gospodarsko vprašanje. Ključarja sta tu, izbrana po župnikovi samovoljnosti, da priganjata in predložene račune podpišeta, največkrat brez vsakega pregleda. Če tega ne storita, ali če se kaj upreta mogočnemu župniku, jih pa ta kratkoma lo odstavi od te častne službe. — Tako je šlo do sedaj. Zadnji čas so se pa tudi na deželi začele nekaterim možem, ki malo dalje mislijo, odpirati oči. Prišli so na to, da bi se morali cerkveni ključarji izvoliti. Ti bi morali imeti potem v svojem varstvu in pregledu vse cerkveno premoženje. To bi bilo tudi edino prav, kajti šele potem se bi res videlo, kaj in koliko ima cerkev in koliko je treba v resnici faranom, odnosno občini prispevati pri popravah in potrebnih napravah. —

(D., št. 47 od 24. novembra 1922.)

MAŠE IN BOŽJA POTA.

Silna je ljubezen »naprednjaka« do ljudstva. Skrbi za bodočnost naroda, ki zapravlja za maše, za božja pota in dom vernikov. Pišejo to gospoda iz krogov, ki so bili blizu denarjem nekdanje »Jadranske banke«, ki so sokrivi izgubljenih milijonov pri »Slavenski banki«, ki so nacijonalizirali po prevratu industrijo na Slovenskem..., torej gospodje posebno legitimirani, da skrbе za narodov blagor.

Pač vsakomur je znanó, da večina našega preprostega ljudstva naravnost hlepi po blestečih zunanjih oblikah obredov, kakor so procesije, božje poti in drugo ter prav nič ne pomisli, da ves ta zunanji

blesk pred Bogom ne zaleže ničesar, pač pa le to, kar čutiš v sreči in duši. Ako si poštenjak in pravičnik, te pred božjim stolom ne bo nihče vprašal, ali si se tudi pokazoval v procesijah, se bahal mogoče s pobožnostjo, dajal ogromne vsote za maše, kupoval božje podobice, se močil z blagoslovljeno vodo in pa kupoval lurško vodo. —

(D., št. 47 od 20. novembra 1925.)

»Tako je izkoristil«.

V Kurji vasi je hud potresni sunek splašil ljudi, da so prestrašeni zapustili hiše in pridirjali k župniku po svet. »Ah gospod župnik«, je zajavkala neka ženica, »kaj bo, potres je, potres!« — »Kakšen potres, kako potres?« se je razjezil župnik, »saj se le verne duše v vicah kregajo, ker premalo dajete za maše.«

(D. št. 20 od 22. maja 1925.)

»Romanje na Brezje«.

Naši klerikalci se radi ponašajo, da smo Slovenci 50 let pred Srbi. Ako pa gledaš te klerikalce, ki se v živinskih vagonih peljejo na Brezje, med tem, ko njihovi dobrorejenci voditelji duhovniki v vozovih I. in II. razreda veselo pijejo in jedo najbolje, kar se dobi, moraš priznati, da smo najmanj sto let za njimi (Srbi). — Na Zidanem mostu sem gledal te dni to družbo: 49 živinskih vagonov neumnih in sestradanih ljudi, ki so poiskali zadnje krone za drago vožnjo, ki so grizli suhe kruhove skorje — in pet razkošnih, opremljenih vagonov, kjer je sedelo 16 okroglih »gospodov« z veselimi, zvito se smehljajočimi obrazi, ki so iz restav-

racije navlekli za svoje trebuhe neštevilno steklenic vina in piva, raznih tort in klobas ter imeli v svojih listnicah ves ogromni dobiček tega »romarskega vlaka«. — Ako to vidiš, se ti mora gabiti ogabno početje teh »narodnih osrečevalcev«. Klerikalni listi pa prinašajo te dni še zahvalo, katero je spisal nemara duhovni voditelj in podjetnik vlaka sam — onim šestnajsterim izkoriščevalcem. In naše »dobro« klerikalno ljudstvo z »andohtjo« bere take sleparije. O tužna nam majka! Kdaj bo varani narod obračunal z onimi, ki ga pod hinavsko krinko pobožnosti le izkoriščajo?

(D. št. 29 od 21. julija 1922.)

»Božja pota in zapravljanje denarja«.

Smatramo za potrebno, da se dotaknemo enkrat tudi romanja ali božjih potov. — Nedvomno je, da hodijo ljudje na božja pota z neke stare navade brez posebnih namenov, in to večinoma najubožnejši kmetijski ljudje, stare ženice, ki jedva borno životarijo in ki postanejo prej ali slej drugim ali občini v veliko breme. — Še večjo vsoto, kakor jo porabi za potovanje, podari cerkvenemu patronu ali svetniku, kateremu je posvečena božja pot. In tako se po nekaj dneh vrne domov brez vsakega denarja, vrhu tega pa še utrujen, da ni več dni za nobeno delo. — (Nato zabavlja »Domovina«, koliko so ljudje znosili za novo cerkev Marije Pomočnice kristjanov na Rakovniku, na kar sledi:) Revež naj doma opravlja svojo pobožnost. Še v nobenem katekizmu nismo brali, da zahteva Bog za svojo čast kišto denarja. — Na vse pretege se vabijo in vzpodbujajo ljudje za božja pota. Se pač prireditelji takih romanj dobro zavedajo, da

se na takih krajih preprosti ljudje, ki postanejo čisto nekako polblazno zamaknjeni, dajo še vse bolj skubsti, kakor doma. — Na mnogih božjih potih se napravi več nerednosti, kakor po najbolj skritih beznicah. — Zadnje čase so že začeli posnemati Lahe in jeli v procesijah nositi na okrog sohe svetnikov, posebno Matere božje. Denar in politika sta glavni namen vseh takih prireditev. —

(D. št. 22 od 29. maja 1925.)

»Suša koristi — farovski gospodi«.

(V tem članku zabavlja »Domovina« v dopisu iz Jurkloštra pri Laškem na procesijo za dež. Na koncu piše, da so kmetje s procesijo podprli le dekana, ki je veleposestnik, mali kmetje pa so morali za procesijo zastonj in še ofer plačati.)

(D. št. 32 od 11. avgusta 1922.)

»Dom vernikov«.

Že zopet pobiranje za nov dom, ki naj se imenuje Dom vernikov, ki se bo zidal v Ljubljani ali pa kje v obližju. Skubljenje nas kmetov je res že od sile. V Domu vernikov naj bi se baje vsako leto zbirali zdaj možje, drugič žene, fantje, dekleta, kakor potreba nanese, k raznim verskim vajam. Kako mislijo zgraditi ta dom, ne vemo. Gotovo pa je, da bo stal ogromno vsoto, katero mislijo iztisniti od nevednega preprostega ljudstva. Absolutno nam ne gre v glavo, zakaj bi bil tak dom potreben, ko vendar imamo v vsaki župniji en večji in po več manjših domov vernikov, to je cerkva. To so naši pravi domovi vernikov, ali kakor se tudi imenujejo hrami

božji, hiše Gospodove. Mislili smo doslej, da so le to pravi domovi vernikov. To bi vsaj morali biti in tudi so tam, kjer opravljajo svoj poklic pravi služabniki božji, navdahnjeni prave Kristusove ljubezni do bližnjega brez vsake politične strasti in nestrpnosti do ljudi kateregakoli političnega prepričanja in morda drugega veroizpovedanja. Kjer se nahaja res tak duhovnik, tam ni potreben še kak poseben Dom vernikov. Vsem je cerkev pravi božji hram, tudi takim, ki so morda celo zunanje bolj mlačni v verskih zadevah. Žal, je res zaradi — po duhovščini na deželi razpaljenih političnih strasti in sovraštva — takih domov malo ali pa nič. Božji hrami so največ domovi strasti in sovraštva. In preprosti narod to spoznava ter se vedno bolj odmika cerkvi, kjer bi se morala razlegati beseda miru in ljubezni. — Kaj jim cerkev za politiko več ne zadostuje, kaj iščejo še novih zvižaj in nadomestil? In tako nadomestilo naj bo Dom vernikov? Ne skrb za dušni blagor, ne lepo krepostno in čednostno življenje, to jih ne briga, briga jih le politika, skrb za politično moč in veljavo ter vladanje nad narodom je glavni namen Doma vernikov. Politično pripravljjanje v razne klerikalne namene, za volitve, za utrditev klerikalizma in duhovniške moči bo glavni in najvažnejši namen, po vrhu pa še obiranje in skubljenje nevednih in v duhovščino še vedno zatelebanih ljudi. Da ne bo hujskanje in gojitev sovraštva proti politično zavednejšim na zadnjem mestu, je samo po sebi razumljivo. — Tak bo Dom vernikov, ker drugega namena ne more imeti. Močno so omajali Petrovo skalo radi verskih zlorab božji služabniki, ki pa po večini po krivici nosijo to lepo ime. —

(D. št. 44 od 31. oktobra 1924.)

O, TI MISIJONI!

Silno je razburjalo »Domovino«, ko so si upali duhovniki na misijonih povedati resnico o tako naprednem časopisu kot je »Domovina«. Isto »sveto« ogorčenje se čuti, ko pišejo o Marijinih družbah, tretjem redu, o cerkvenih obredih itd. Krstni kamen, spovednica in prižnica, vse jim je v spotiko.

»Misijonski napadi na ‚Domovino‘.«

Misijoni pri nas niso verska prireditvev, ampak strankarska. Tako, kakor shodi, časopisi, denar, obrekovanje, tako sta klerikalcem cerkev in misijon eno izmed sredstev za bisago. Duhovniki in misijonarji, ki pridigajo politiko in pri spovedi izsiljujejo vernike, so zločinci, ki jih zaničujemo, kakor zaničujemo tatu ali zahrbtnega morilca. — Duhovnik, ki zlorablja vero za politiko, ni božji namestnik, temveč je v resnici služabnik hudiča, ki ga je obsedel in hoče delati preko nevrednega duhovna. — Nevredne mašnike je človeški rod imel nad sabo mnogokrat. So kakor kuga, ki mori in duši. Med njimi so bili tudi papeži, a v srednjem veku skoro ves duhovski stan. Zato je bilo takrat toliko vojn, uboštva in nasilja. Prodajali so odpustke. Kdor jim ni bil po volji, so ga mučili in ga nazadnje spravili na grmado. — Taka šiba je doletela našo ubogo slovensko domovino baš v času, ko bi najbolj potrebovali sloge in združenih moči. Kakor od peklenščka ali pa od sovražnikov države najeti pa so nevredni duhovniki začeli hujskati zoper Srbe in državo. Ti dušni pastirji, če sploh zaslужijo to ime, so zdaj na delu proti »Domovini«. — Vi, naši bralci, ste nam priče, kaj piše »Domovina«. Ali piše kaj proti veri? Ne, ona le šiba nevredne božje služabnike, ki jim je vera le sredstvo za samo-

pašne namene. Ali pišemo zoper pošteno življenje? Pokažite le en primer! Mi pišemo za večjo izobrazbo ljudstva. — Znorelemu misijonarju, ki preganja »Domovino« z lažjo, odgovorite, da laže. Mi vas bomo branili pred njim. — One zdražbarje, hinavce, lažnike, ki na prižnici in v spovednici gonijo politiko, zaničuj, kakor garjeve pse. Od njih izhaja nesreča za naš narod. Oni so v službi tujca. To niso duhovniki. — Ni nad nami gospodar duhovnik, nad nami je Bog in naša vest. Ta je čista. Zato pa je naša napredna in demokratska misel zidana na trdno skalo resnice in poštenja, ki ga ne premagajo peklenški hlapci, če se tudi oblečejo v misijonarske kute. —

(D. št. 12 od 21. marca 1924.)

»Žrtev misijonarjev.«

V M. D. v P. je skočila v Savo vdova M. B., ker je imela razmerje z nekim fantom, a ji je misijonar rekel pri spovedi, da mora ali zapustiti fanta ali pa ne dobi odveze. — Vdova je zapustila tri otroke, katere bodo sedaj najbrž vzgajali misijonarji, ki s svojim verskoblaznim fanatizmom in nestrpnostjo ubijajo ljudi telesno in duševno, namesto da bi bili prizanesljivi in se ravnali po tem, da smo grešniki vsi z misijonarji vred. —

(D. št. 21 od 26. maja 1922.)

»K shodu moških in mladeniških Marijinih družb.«

— Pred par dnevi se je vršilo v Ljubljani zborovanje moških in mladeniških Marijinih družb. Pri pogledu na spreved mož in mladeničev z zastavami in godbo se nam je nehote vsilil vtis, kot da gledamo

črede starorimskih sužnjev. Res, zasmilili so se nam ti duševni revčki. — Nikjer se ne goji toliko hinavščine, svetohlinstva in praznoverja, kot v Marijinih družbah. — S pomočjo »žegnane vode« in svetinje na prsih ne bo prišel nihče v nebesa. —

(D. št. 23 od 9. junija 1922.)

— Marijine družbe često niso nič drugega kakor navadna politična garda za pridobivanje moških ob volitvah. —

(D. št. 11 od 13. marca 1925.)

»Velevažno zborovanje.«

Pri frančiškanih v Mariboru se je vršilo v sredo zborovanje duhovnikov obdravskih in slovenjebistriških dekanij. Klerikalni listi pišejo, da je to zborovanje velevažno za razvoj tretjega reda sv. Frančiška. S takimi tercijskimi bedastočami tratijo danes zlati čas in se ongavijo ljudje, namesto da bi šli med narod in ga brez vsega ongavljenja s škapulirji in s tretjimi redi učili in vzgajali. — Tretji redi, h katerim ne pristopi razen omenjenih tercijsk nihče drugi, ne bodo pripomogli k temu, da se iztrebi surovost. Tudi očenaši, ki se zmolijo v ta namen po cerkvah, so brez pomena, če ne greste med narod in ga ne učite prav od osebe do osebe. Samo s copernijami in z zanašanjem v to, da bo že bog na račun kakega očenaša pomagal, ne zaleže nič, o čemer ste gospodje gotovo tudi sami dovolj prepričani. —

(D. št. 3 od 20. januarja 1922.)

»Zakaj peša vera.«

(Župnik neke fаре na Kočevskem je v smislu cerkvenih predpisov odklonil krstnega botra, drugega

pa trdovratni starši niso hoteli izbrati, zato se krst ni vršil. Koncem dolge kolobocije piše:) — Danes je preteklo že preko štiri mesece in Dušan K. še vedno ni krščen. Ko pa bo skopnel sneg in bo posijalo lepo spomladansko solnce, bo Dušanček, kakor se čuje, poskusil svojo srečo pri drugovercih in ž njim še precej drugih. (Oče je učitelj.) Mali Dušanček! Komaj si zagledal luč sveta in že si preganjan zaradi oholosti, predrznosti in mržnje do nas Slovencev. — Sprejmi te vrstice za spomin na one čase, ko si bil najmlajši narodni mučenik v svobodni Jugoslaviji. —

(D. št. 7 od 15. februarja 1924.)

»Spovednica.«

— Razni spovedniki nastopajo v spovednici robato, z neprimernimi izrazi, posebno proti doraščajoči mladini, povprašujejo po nečednih zadevah, katerih dostikrat ta niti ne razume. Tedaj nudi ravno spovednica dostikrat namesto poboljšanja in lepih naukov — pohujšanje. — Kakor vse kaže, služi dandanes spovednica v prvi vrsti strankarskim političnim namenom in svrhám. — Vse druge grehe, pa naj bodo še tako veliki, ti tak ničvreden duhovnik rad odpusti, le čitanja naprednih časopisov ne. —

(D. št. 4 od 26. januarja 1923.)

»Ven iz cerkve s politiko.«

— Kancelparagraf naj bi se uveljavil tako, da bi smeli ljudje politikujočega duhovnika kar v cerkvi pozvati, naj neha s politiko. — Kristus je pognal me-

šetarje in menjalce iz templja, kmetje bomo pa napodili politične sejmarje iz božjega hrama. —

(D. št. 52 od 24. decembra 1924.)

ČAROVNICE.

Brez srednjega veka in coprnice ne shaja »pošten« slovenski od nemškega frajzina vzgojeni liberalec. Zato »Domovina« primerno potvarja tozadevno zgodovino in se ne ustraši trditi, da je vera v čarovnice bila — dogma.

— V srednjem veku so se vršile znane križarske vojne, ki so s silo izpreobračale tujeverne narode in jih silile, da sprejmejo krščansko vero. Mimogrede so tudi morale krivovernike, namreč tako zvane krivovernike, zakaj vsak je krivovernik za drugoverca. Sežigali so na grmadah čarovnice in druge ljudi, proti katerim se je zaganjala visoka cerkvena gospoda. —

(D. št. 42 od 16. oktobra 1925.)

»Česa smo se naučili.«

(Dolg uvodnik, med drugim:) Vsakdo namreč ve, da nima niti kaplan, niti škof predpisovati, kaj je po katoliški veri greh. — Kar delajo duhovniki v tem oziru, je prosta laž. — V srednjem veku so verovali v copernice in duhovniki so sežigali uboge, stare ženice, ki so jim s tem hoteli vzeti imetje. —

(D. št. 15 od 13. aprila 1923.)

»Vera v čarovnice.«

— Tudi vera v čarovnice je držala v napetosti ves srednji vek ter zahtevala neštivilne človeške žrtve. Papež Janez XXII (1316 do 1334) je izdal bulo,

v kateri je ukazal preganjati in pobijati čaravnice ter zapleniti njihovo imetje. — Cerkev si je mislila čaravnice takole: 1. čaravnica se druží s hudobnim duhom, da bi s čarovnimi sredstvi škodovala ljudem, 2. leta po zraku ter se udeležuje ponočnega rajanja hudičev, se posmehuje Kristusu ter prešuštvuje z demoni, 3. zna se izpremeniti v živali. — Papež Gregor IX (1227—1241) popisuje čisto resno v neki svoji buli, kako časti narodič Stedingov, ki prebiva ob reki Veseri ter je osumljen krive vere, hudiča, ki je baje tak, kakor krastača, ki je včasih velika kot gos in pravi, da ji poljublja zadek. Včasih se jim zopet prikaže hudobni duh v podobi mačka ali psa, kadar zborujejo. — Inocencij VIII. je s svojo bulo »Summis desiderantes« iz leta 1484. dekretiral vero v čaravnice kot cerkveno dogmo. — Čujmo še, kaj je napisal o čarovništvu katoliški duhovnik P. Žak v svoji »Katoliški dogmatiki«, del III., str. 150: »Strašen, v svetovni zgodovini edin zgled, kam lahko zabloudi praznoverje, je sežiganje čarovnic, ki je nastalo na koncu srednjega veka v Nemčiji. V tej strahoviti dobi se je grešilo s prazno vero v brezprimerno moč hudiča, z nevednostjo v najpreprostejših in temeljnih dušeslovnih resnicah, z zločinsko lahkomiselnostjo in nerazumljivo zatemnelostjo v ugotavljanju čarovniških pojavov in del, z nečloveško krutostjo, s katero so uporabljali najstrašnejša mučila, da so izsiljevali priznanje, z brezobzirno podlostjo, s katero so izrabljali obtožbe radi čarovništva, da se maščujejo in obogatijo. V takih duševnih blodnjah so tavalí ljudje, da so se sami ovajali, češ, da so v zvezi z hudičem, misleč v resnici, da uganjajo z njegovo pomočjo razne stvari, čeprav ni bilo res. Žrtev, zlasti ženskih, je

bilo na tisoče!« — In to strašno praznoverje so utrjevali v nerazsodni množici baš ti, ki bi ga bili lahko zatrli; celo s svojimi bulami so ga dekretirali kot dogmo. —

(D. št. 19 od 9. maja 1924.)

»KUPČIJA« S SVETINJAMI.

»O ostankih svetnikov.«

Relikvije so zemeljski preostanki svetnikov, katere ima katoliška cerkev, posebno od srednjega veka dalje, v veliki časti. Toda, ko bi človek pričel popisovati vse relikvije, kar jih je na svetu, bi tega posla ne opravil v par letih, ker jih je na milijone. Seveda so novejša raziskovanja dognala, da se je z raznovrstnimi relikvijami uganjala v premnogih slučajih navadna sleparija, pa kaj hočete, relikvije so nesle in nesejo še danes od lahkovernega ljudstva težke novce v obsežne cerkvene škrinje. — Trgovina z relikvijami je najbolj cvetela v dobi križarskih vojn. Križarji, ki so se vračali iz Svete dežele, so prinašali s seboj vse polno odpustkov, za katere se je ljudstvo kar pehalo. Tako se imamo križarjem zahvaliti, da se je našla zlata sulica, s katero je bil Kristus preboden in pa Veronikin prt, v katerem je vtisnjen Kristusov obraz. Ta prt je pa moral biti dolg precej metrov, ker se je od njega razdelilo mnogo delov po svetu in bi se iz teh delov dala napraviti cela vrsta prtov. Od ženitve v Kani Galileji imamo par sto vrčev. Iz ostankov križa, na katerem je bil pribit Kristus, bi se dalo sestaviti toliko velikih križev, da bi na nje lahko pribili par sto ljudi. Kristusovih oblek

je toliko in so menda vse »prave«, da bi jih komaj zložili v par vagonov. In kaj vse je bilo včasih na prodaj: Kristusovi lasje, zobje in solze njegove. Marijinega mleka in Kristusove krvi ni bilo samo na kaplje, temveč na sode. Od Janeza Krstnika, ki je bil obglavljen, je preostalo čez 200 odsekanih glav. Te so bile posebno drage, saj še nohti svetnikov, ki jih bo menda za cel magazin — niso bili poceni. Ljudstvo se je dalo slepiti s čisto navadnimi oslarijami: kupovalo je žarke betlehemske zvezde, v škatljice zaprte vzdihne Marijine in Jožefove, egiptovsko temo, zaprto v škatljicah... Razume se, da je velikanske dohodke donášal tak kšeft papožu in samostanom, saj vidimo, da tudi danes in posebno še pri nas z versko zaslepljenostjo ni mnogo boljše. —

(D. št. 28 od 14. julija 1922.)

»Roka sv. Frančiška.«

Z velikanskimi ceremonijami prevažajo zdaj jezuiti desno roko sv. Frančiška okrog po svetu. Ne ve se, kje so jo iztaknili, prinaša pa jim vsekakor obilen denarni blagoslov, saj se ljudje kar tarejo, kamor pripeljejo to relikvijo in bogato darujejo za dober namen v duhovniške puščice. Sveta roka je potovala že po Španiji in Italiji. V Trstu jo je občudovala stotisočglava množica. »Bogoljub« piše, da je storila že več čudežev, in da se bo treba potruditi, da pride tudi v Ljubljano. Bi bilo res potrebno. Ampak poglavitni čudež, ki bi ga v Ljubljani lahko storila, bi bil ta, da bi — lahkovernežem obrnila glave na pravo plat. —

(D. št. 25 od 22. junija 1923.)

»Škapulirjev primanjkuje.«

V Glasniku toži nekdo, da silno primanjkuje škapulirjev in pripominja, da bi nič ne storilo, če bi bili tudi dragi, samo da bi bili. Človeku se obrne želodec, ko čita kaj takega. Danes, v prosvetljenem 20. stoletju pride brumna duša in globoko — menda iz svoje najgloblje duševne potrebe — zavzdihne po škapulirju. To se čuje, kakor tožba Culukafra ali Hotentota po čarodejnih predmetih. Zakaj pa je sploh škapulir potreben? Kakšne koristi za dušo imaš od njega? Ako si lopov, ti lopovščine škapulir gotovo ne odvzame, kakor ti je ne odvzame žegnana voda. Ako si falot, škapulir te ne bo očistil. — Namesto da bi naša duhovščina vzgajala narod v lepih verskih resnicah in ga učila morale, ga navaja na zunanost in na komedijo. Naša duhovščina uvaja s takimi stvarmi poganske običaje v katoliško cerkev. Sicer pa je za vzdihom o škapulirjih najbrže drugo ozadje. Kmalu bomo najbrže čuli z dežele, da jo je ta ali oni kutar mahal po kmetih in s povoljnim uspehom mešetartil s škapulirji. Denar je denar, kakorkoli se ga »zasluži«.

(D. št. 3 od 20. januarja 1922.)

NORČEVANJE IZ SVETIH STVARI.

Nič jim ni sveto. Če česa ne morejo drugače oblatiti, je treba norčevanja. Kar se ne doseže s članki in povestmi, se hoče s smešnicami. Ker je kristjanu sv. pismo sveto, se posebno radi spravljajo na to. Ne puste pa dalje na miru s svojim smešenjem niti svetnikov niti Kristusa.

»Adamovo rebro.«

Učeni zdravniki si še danes niso na jasnem o operaciji, ki jo je sam gospod Bog v raju izvršil na našem pradedu Adamu s tem, da mu je v spanju odvzel eno rebro in iz njega ustvaril Evo. S to zanimivo in večtisočletno uganko se je nedavno zabavalo tudi zdravniško društvo v Parizu. Člani društva so se končno pač morali zediniti v tem, da je Bog odvzel Adamu rebro iz enostavnega razloga, ker je Adam imel eno rebro preveč. Dognano je namreč, da se še danes najde mnogo moških, ki razpolagajo z enim nepotrebnim rebrom. Tako je bil slučaj menda tudi z Adamom. Gospod Bog je hotel popraviti svojo majhno napako in mu je odvzel eno rebro. Da bi pa Adama odškodoval za prestane bolečine, je iz rebra ustvaril Evo.

(D. št. 46 od 17. novembra 1922.)

»Babilonski stolp.«

(Med drugim:) Seveda ne bo nihče našel ostan-
kov tega stolpa, kakor ga opisuje sveto pismo, ker
svetopisemska zgodba o babilonskem stolpu je pač
pravljica. —

(D. št. 26 od 28. junija 1923.)

(Liberalci so priredili predavanje, ki o njem poroča dopisnik sledeče:) Nič mi ni žal, da sem šel v soboto v šolo k predavanju o vesoljnem potopu. Na kmetih nam zlasti v dolgih večerih prihaja vse mogoče na misel. Zlasti ono, kar smo slišali v mladih letih, radi primerjamo z novejšimi razlagami. Ena takih stvari je Noetova barka. Po svetopisemski zgodbi so živeli levi in tigri med ovci, dva zajca sta enajst mesecev obirala samo eno glavo, oziroma je sploh nista smela jesti, ker je bila za seme pripravljena. Čebele in metulji so bili navezani samo na par cvetic. Ugibal sem, ali je Noe vzel na ladjo samo en želod ali cel hrast. Ko sem zvedel, da pride o teh stvareh predavat g. profesor Dolžan, sem ga šel z veseljem poslušat. Dobro je povedal g. profesor, da ni treba verjeti v vsako stvar kar dobesedno in da je tudi v takihle zgodbah precej izmišljenega, čeprav so zapisane v svetem pismu. Povedal je, da hranijo zlasti obmorski in ob velikih rekah naseljeni narodi skoro vsi tako zgodbo o vesoljnem potopu, ki pa ni nič drugega, kakor njihov spomin na daljnjo veliko poplavo, ki je zadela kdaj njihov rod, ne pa celo ozemlje. Vesoljni potopi se po besedah g. predavatelja še vedno vrše in je velika potresna nesreča ognjenika Krakatau, ki je uničil mnogo zemlje in 50.000 ljudi, že en tak potop. — Pri predavanju sem naštel ravno sto oseb. —

(D. št. 45 od 6. novembra 1925.)

»Toča.«

(Med drugim:) — Ali ne veste, da je Rupniku, ki duhovnikom vse verjame, in jih vse uboga, strela užgala hišo, da je najhujše pobila toča Lužarju, ki

vedno maše plačuje in hodi na božja pota? Kadar duhovniki in škof naredijo tako točo, ki bo samo nam demokratom naredila škodo, vsem farovškim podrepnikom pa prizanesla, tedaj jim bomo verjeli in jih vse ubogali, hodili na božja pota in dajali za maše. Dokler pa tega ne morejo, bomo z veseljem brali »Dovmino« in ubogali — svojo pamet. —

(D. št. 25 od 23. januarja 1922.)

»Uslišanje.«

(Vsebina.) Živela je čednostna devica Ofelija. Omožila bi se rada. Obesila je nad posteljo podobo sv. Antona in ga teden za tednom prosila pomoči. Ker ni bilo uspeha, se Ofelija nekega dne razjezi in vrže svetnikovo sliko skozi okno. Padla je in se razbila na pisarčku Jernejčku. Jezen je prihitel v njeno stanovanje, kjer sta se končno zmenila za ljubezen in roko. Tako je sv. Anton, dekliški patron, koncem vseh koncev Ofeliji priprosil možička. —

(D. št. 4 od 25. januarja 1924.)

»Kristus in sv. Peter pri kartah.«

Kristus in sv. Peter sta med odpočitkom na potovanju igrala karte. Sv. Peter je opazil, da je Kristus že drugič izigral srčevega asa, zato je razdraženo vzkliknil: »Stoj, mojster, čudeže smeš delati v Kani Galileji, pri kartah pa jih ne boš delal.« —

(D. št. 26 od 26. junija 1925.)

»Lov za možem.«

(Daljša povest, med drugim:) — Kristus je na svetu mnogo pretrpel: bičali so ga, s trnjem kronali

in križali; najhujšega pa vzlic temu ni poskusil, ker ni bil oženjen. — (D. št. 37 od 11. septembra 1925.)

ALI PIŠE »DOMOVINA« PROTI VERI?

Ker je »Domovina« večkrat trdila, da ni pisala nikoli proti veri, ampak le proti pokvarjenim duhovnikom, navajamo v naslednjem par zgledov, kako piše proti verskim resnicam in kako jih taji. »Domovini« je pač vera le »farovška bera«.

(Med drugim:) — Naj bodo nebesa še tako divna, en (nek Anglež) jih ne mara, če ni v njih sprememb. Ali se ne bi človek naveličal tudi najbolj nebeških nebes, ako ni v njih milijarde in milijarde let nobene izpremembe? Dokler bodo ljudje fantazirali le o nebesih onkraj groba, toliko časa bodo imeli pekel na zemlji. Ako bi se vrnil človek, ki je živel pred 30.000 leti in prišel v današnje moderno mesto, tedaj bi gotovo mislil, da je v nebesih. — Kadar se ljudje izvlečejo iz pekla vojne, bede, nevednosti in izkoriščanja, takrat bodo že imeli lep kos nebes. In čim bolj se bo človek razvijal k popolnosti, tem lepša bodo njegova nebesa v življenju. —

(D. št. 15 od 14. aprila 1922.)

»O Antekristu.«

(Na koncu:) Sicer pa so vse pravljice o Antekristu — gluposti. — (D. št. 43 od 26. oktobra 1923.)

»Krščanstvo in poganstvo.«

Po katoliškem katekizmu je vera razmerje človeka do Boga, ki se izraža v bogoslužnih delih, to je, da se Bogu priljubi, je katolikova dolžnost izpolnje-

vati določene pobožnosti, izgovarjati vsak dan določene molitvice, se udeleževati cerkvenih obredov, uporabljati določena sveta sredstva, ki ga očiščujejo greha ter ga delajo Bogu ljubega, častiti cerkveno oblast, ki je namestnica božja, in to je vse, kar Bog od njega zahteva in kar mu zagotavlja odrešenje. — V prvotnem krščanstvu opažamo, da ni le razmerje do Boga, ampak tudi razmerje človeka do človeka in dolžnosti do bližnjega vsebina krščanstva. Nasprotno: češčenje Boga, tako zvano bogoslužje je kar najmanj poudarjeno. Že Kristus sam kara farizeje in se jim posmehuje zaradi njihovega pobožnjaštva in verskega fanatizma ter poudarja, da zahteva Bog od njih usmiljenost, ne pa žrtev. Kristus zametuje češčenje Boga z usti; ne vsak, ki pravi: Gospod, gospod . . . pojde v nebeško kraljestvo. — Nič ni Kristusu tako tuje, kot formalno in zunanje češčenje Boga. Nikoli ne moli samo v svetišču, ampak v zakotju, kjer ga nihče ne vidi, kajti Bog je duh in kdor se mu klanja, se mu mora klanjati v duhu in v resnici; zato vzpodbuja svoje poslušalce k izvrševanju dejanj telesnega usmiljenja. Isto načelo zagovarjajo tudi apostoli, in ljubezen do bližnjega je vse, kar zahteva Bog od kristjana. »Kdor ljubi svojega bližnjega, je izpolnil zakon, kajti izpolnjevanje zakona je ljubezen,« pravi apostol Pavel. Zato ni pri prvih kristjanih niti sledu takega obredništva, kajti Bogu služijo z npravnim življenjem in z ljubeznijo do bližnjega. — Drugače je bilo to pri spoznavalcih tedanje poganske vere, kjer je bilo obredništvo in bogoslužje cilj in smoter verskega življenja. Živeti npravno življenje in vršiti dobra dela, je bilo neprimerno težje, nego častiti Boga z usti, kajti ono je zahtevalo žrtve in zatajevanje lastnega egoizma.

— Zato je tudi krščanska cerkev, kakor hitro je postala državna vera, olajšala paganom pristop s tem, da se je zadovoljila z izpolnjevanjem bogoslužnih formalnosti in ni več zahtevala točnega izpolnjevanja nraavnih načel. — Pa ne samo to, cerkev je sprejemala sedaj v svoj kult mnogo običajev, obredov, slavnosti in simbolov paganskega bogoslužja. Namesto paganske božje trojice, ki so jo tvorili Zevs, vladar nebes, Pluton, bog podzemlja in Pozejdon, vladar morja, je kmalu nastopila krščanska trojica Očeta, Sina in sv. Duha. Hero, mater olimpijskih bogov, je nadomestila Marija, ostale poganske bogove pa so odtehtale legije krščanskih svetnikov in svetnic, in krščanska svetišča so se začela polniti z njihovimi podobami in sohami, katerim se je ljudstvo pobožno klanjalo. Bil je sicer hud odpor pri pravovernih proti vsiljevanju paganstva v krščansko bogoslužje, toda ta odpor je bil brezuspešen. Sijaj in simbolika starih paganskih obredov sta bila za maso vernikov preveč privlačna. — Že sv. Irenej, lionski škof, ki je bil mučenec leta 202., piše proti češčenju angelov in proti čarovništvu, ki se vedno bolj razširja med kristjani. — Cerkveni zbor v Laodiceji je storil sklep proti sekti angelistov, ki je nastala leta 336. v Frigidi in je častila zlasti angela Mihaela ter mu je posvečala cerkve. — Sveti Avguštin piše v spisu »O pravi veri«: »Ne delaj si vere s češčenjem mrtvih ljudi, kajti, če so pobožno živeli, ne iščejo take »časti«.« — S tem zavrača naravnost tedaj že razširjen običaj slaviti spomin umrlih ter jih pozivati k priprošnji pri Bogu. —

(D. št. 18 od 2. maja 1924.)

»V spomin.« (Ob volitvah.)

— Zato iznova kličemo v spomin slovenskemu kmetu in obrtniku, da je vera farovška bera s tole izpremembo: Zatorej ne volite farja, ne Korošca ne Brodarja. —

(D. št. 7 od 16. februarja 1923.)

BOGOKLETSTVA.

Ali je čudno po vsem navedenem, da se ne uslavijo ti pisarji niti pred Bogom? Kakšna so sreca onih, ki to prebirajo teden za tednom?

»Slana.«

(Krajša povest, med drugim v sredi:) Tedaj je razumel človek, kaj pomenja človeštvu Bog: začetnika vsega sveta, a tudi začetnika vsega zla. —

(D. št. 47 od 24. novembra 1922.)

»Zavržena ljubezen.«

(Daljša povest, med drugim pripoveduje neki godec v gostilni dekletu:) Kaj premišljuješ dekle, stopi hitro v hišo. Ni ti treba nič premišljevati, ko imaš takega fanta. — Le sv. Avguštin je premišljeval sv. Trojico, pa tudi ni prišel do konca. Jaz pa, ker sem godec, vendar vem, kaj je sveta Trojica. — Pa ti jaz tole povem: Sveta Trojica je ravno tako, kakor vile s tremi roglji in enim držajem, da boš vedela. —

(D. št. 15 od 10. marca 1925.)

»Novi kardinali.«

Papež je pred kratkim imenoval osem novih kardinalov, med njimi seveda nobenega Slovana. V vr-

hovnem vodstvu katoliške cerkve ni nobenega Jugoslovana, za taka mesta so predvsem Italijani izvoljeni narod. Med 67 kardinali je namreč 33 Lahov. Kaj smo se neki Slovani, ki smo vendar zelo pobožni, zamerili bogu, da nas po svojem namestniku na zemlji zapostavlja in največjo milost deli le fašistovskim rojakom? — (D. št. 51 od 22. decembra 1922.)

»Molitve za mir.«

(Se norčuje iz tozadevnih molitev in pripominja:)
— Bog mora biti v zadregi, kdaj in komu naj ustreže.
(D. št. 6 od 9. februarja 1923.)

»Kosti.«

(Prišel je v župnijo mlad kaplan. Imel je, kar je popolnoma izmišljeno, koščen bel pokrovček na tonzuri, a ga je nekoč izgubil. Mežnar je pokrovček našel, menil, da je posvečena hostija in ga vložil v ciborij. Drugo jutro je kaplan s pokrovčkom nekega moža — obhajal. Po maši pride mož v župnišče:)

Mož: »Povejte, kaj ste mi dali danes pri obhajilu!« Kaplan: »Ali ne veste, da se pri svetem obhajilu zaužije meso in kri našega Odrešenika?« ga je duhovnik ošinil s srditim pogledom. »Gospod kaplan,« se je namuznil možakar, »če je to resnica, potem ste danes meso sami pojedli in kri sami popili, meni pa ste dali — kosti.« — (D. št. 11 od 14. marca 1924.)

RAZNO.

PROTIDRŽAVNI ELEMENT.

Komunistični letaki se tiskajo skrivoma, kakor znano, v ljubljanski Katoliški tiskarni, kajti slovenski klerikalci so postali dobri prijatelji s komunisti. Veže jih namreč eno: želja po izpodkopavanju temeljev države in reda. — In takšna pustolovska politika se uganja pod pokroviteljstvom ljubljanskega škofa.

(D. št. 28. od 11. julija 1924.)

Vsakdo, ki pozna razmere med našim ljudstvom, ve, da temelji zadnja klerikalna zmaga pri skupščinskih volitvah največ baš na tem, da so znali klerikalci protisrbsko razpoloženje, ki je že umiralo, ponovno razgreti in zlorabiti v povečanje števila svojih volivcev. To protisrbsko, avtonomistično razpoloženje je pomenilo obenem toliko, kot — »proč od države«. Ali niso to tiste notranje sile, ki resno ogrožajo državo? —

(D. št. 23 od 6. junija 1924.)

Te dni (pred volitvami 1925) je prišla iz Rima od svetega očeta vest, da je pritožbi naše vlade radi politikujoče duhovščine ugodeno, ter da je sveti oče ne le prepovedal zlorabljeni vero v politične namene, marveč tudi prepovedal, da bi se slovenska duhov-

ščina sploh vtikala v strankarsko politične boje. S tem je sam papež obsodil klerikalizem, kar utegne pomeniti začetek nove dobe. — Naj ne skruni (duhovnik) prižnice s hujskanjem proti naprednemu časopisju, naj ne strahuje volivcev v spovednici radi političnega prepričanja, ki ni greh. —

(D. št. 4 od 23. januarja 1925.)

KATOLIŠKA INTELIGENCA.

— Zdravnik dr. J. se je vrgel z vso vnemo na agitacijo za občinske volitve. Obletal je v družbi nekega kaplana že vse okoliške vasi. — Glede zdravnika pa rečemo, da imamo o možganih vsakega klerikalnega inteligenta svoje posebno mnenje. To mnenje je zlasti za zdravnike-klerikalce uničevalno. —

(D. št. 19 od 9. maja 1924.)

(Člankar se jezi, da se Cerkev briga za katoliške visokošolce in prireja za nje prostovoljne zbirke. Na koncu članka zasumniči:) Za klerikalne visokošolce, med katerimi jih je mnogo, ki imajo kot sploh klerikalci, vero le na jeziku, a drugače pa niso nič boljši, še prej veliko slabši od drugih grešnikov. —

(D. št. 42 od 20. oktobra 1922.)

Zadnji »Domoljub« piše, da bomo imeli v oddaljenih župnijah kmalu otroke, ki ne bodo znali ne brati ne pisati, ko bodo zapuščali šole in to kljub ogromni množici učiteljstva, ki sili samo v šole ob železnici. Pritožbe, da v šolah gorskih občin in na šolah, ki so oddaljene od železnice, ni dovolj učiteljev, se v zadnjem času redno ponavljajo v klerikalnih

časopisih. Prosvetna uprava za Slovenijo je pod vodstvom načelnika dr. Pestotnika sklenila, da ugoti tem pritožbam, v kolikor so upravičene in da pošlje na take zapuščene šole najboljše moči iz vrst »Slomškove zveze«, ne samo zaradi tega, da bi naučili zanemarjene otroke hitreje čitati in pisati, ampak tudi zaradi tega, ker so bili ti učitelji že dovolj dolgo v udobnih službah po mestih in v krajih ob železnici ter je pravično, da uživa vsakdo gotov čas dobrote tako v mestih kakor v hribih. Upamo, da bodo kraji, za katere se zavzema »Domoljub«, zadovoljni, ako dobe učitelje iz »Slomškove zveze«, saj bodo sprejeli svoje med svoje. — (D. št. 12 od 18. marca 1925.)

PRIREDITVE KATOLIČANOV.

(Med drugim piše o katoliškem shodu:) V resnici ne gre za obrambo katoličanstva, ampak gre za naval klerikalizma. — Ni verska prireditvev, temveč s cerkvenimi obredi zlorabljena parada klerikalnih voditeljev, da bi ostalo ljudstvo še nadalje nepoučeno in neprosvečeno. — (D. št. 34 od 24. septembra 1923.)

— V Zagrebu so imeli te dni tako zvani evharistični kongres, na katerega so zbobnali na tisoče vernega ljudstva ter ga z rompom in pompom prepričevali, da gre za vero, v resnici pa je šlo samo za politično moč duhovščine. —

(D. št. 34 od 24. septembra 1923.)

»Bivše vojake vabijo na Brezje.«

(Oster članek proti sestanku vojakov svetovne vojne. Nato pa sledeče:) Danes, po šestih letih pa

mislite (duhovniki), da je vse pozabljeno in zato si upate na dan s to politično prireditvijo, da na njej dobite odvezo za vse vaše težke grehe med vojno. — Toda slovenski fantje in možje, ki so bili resnično v vojni in ki so trpeli v njej, ta dan na Brezje ne pridejo. — Tam na Brezjah se bodo zbrali medvojni verižniki in denuncijanti, nekaj političnih špekulantov ter maloštevilni zapeljanci. — (D. št. 35 od 29. avgusta 1924.)

PROTI ZADRUŽNIŠTVU.

»Nesreča našega ljudstva.«

Kar danes počenja farovška politika, presega vse meje. Vera je danes farovški gospodi samo sredstvo, s katerim bega ljudstvo. Če ne prineseš denarja v farovško hranilnico, te strašijo s pogubljenjem. — Kakšne profite pa ima potem naš kmet od tega? Prav nobenih. Danes gléda vsak mlad kaplan, da zbere nekaj premožnih klerikalnih kmetov in potem ustanovijo hranilnico. Ko imajo nekaj denarja skupaj, začnejo prav zapeljivo ponujati revežem ta denar in se delajo pri tem velike dobrotnike, češ, glejte, kako vam mi radi pomagamo. Ko je revež enkrat vpisan, ima že zanjko okoli vratu. In, ko pridejo volitve, že grozijo: »Če ne boš volil z nami, ti prodamo bajto.« Vaškim bogatinom se množi imetje na veliko škodo ubogih malih posestnikov, ki so po nesreči prišli v dolgove. — Po župnijah se ustanavljajo politični konsumi, ki navadno ne uspevajo. Če pride polom, je kaplan prestavljen, kmetje pa plačajo, pa je vsega konec. — Ljudstvo, poženi hujskače! —

(D. št. 16 od 18. aprila 1924.)

PROTI POLITIČNEMU GIBANJU KATOLIČANOV.

»Klerikalna avtonomija.«

Bo kmetič vse davke le v farovže nosil,
odpuštkov od fajmoštra s tem si izprosil,
pometal bo farovž, kopal vinograde
in farovške njive za božje le gnade. —
Iz okna bo župnik smejal se veselo,
ko gledal bo tlako in kmetovo delo,
za njega že zemlja bo radosti kraj,
a kmetom obljubljal nebeški bo raj. —

(D. št. 11 od 16. marca 1923.)

Avtonomija je farovška sleparija. —

(D. št. 5 od 30. januarja 1925.)

— Desetletja že farbajo farovži naš narod, še
nikdar pa ni farovška stranka napravila kaj pamet-
nega in koristnega. (D. št. 25 od 19. junija 1924.)

Politikujoči duhovščini ni nič za vero, ona se ne
boji ne Boga, ne hudiča, le na to gleda, kako bi vse
dobila pod krivo palico. — Kakor so tigri (poslanci
SLS) sleparji napram ljudstvu, tako so tudi sleparji
napram papežu in napram Bogu. —

(D. št. 3 od 16. januarja 1925.)

Klerikalna stranka ima največ svojih pristašev le
po selih in vaseh. In to samo radi tega, ker v naša

sela in vasi še ni prodrla prava ljudska izobrazba, ki bi našega človeka usposobila samostojno misliti. — Mi hočemo imeti proste in svobodne šole, v katerih naj se naš narod izobrazuje v samostojne značaje.

(D. št. 24 od 13. junija 1924.)

— Najtrdnejše naše (demokratske) postojanke so, kakor v ljubljanski, tako tudi v mariborski oblasti trgi in večje vasi, ki jih žar svobode in napredka najlažje dosega. Odročne in hribovske vasi, kjer živi sebi in farovžu prepuščeno ljudstvo, so ostale klerikalne. —

(D. št. 33 od 14. avgusta 1924.)

»Bič in korito.«

(Debel duhovnik z bičem v roki govori med drugim:)

— Na vladni stolici en farček sedi in v svoji desnici korobaček vihti, z levico pa sega v korito ob stran in žegen odriva za — farovški stan. Le redki izbrani so poleg korita, od tega, moj kmetič, ti nimaš profita. —

(D. št. 39 od 26. septembra 1924.)

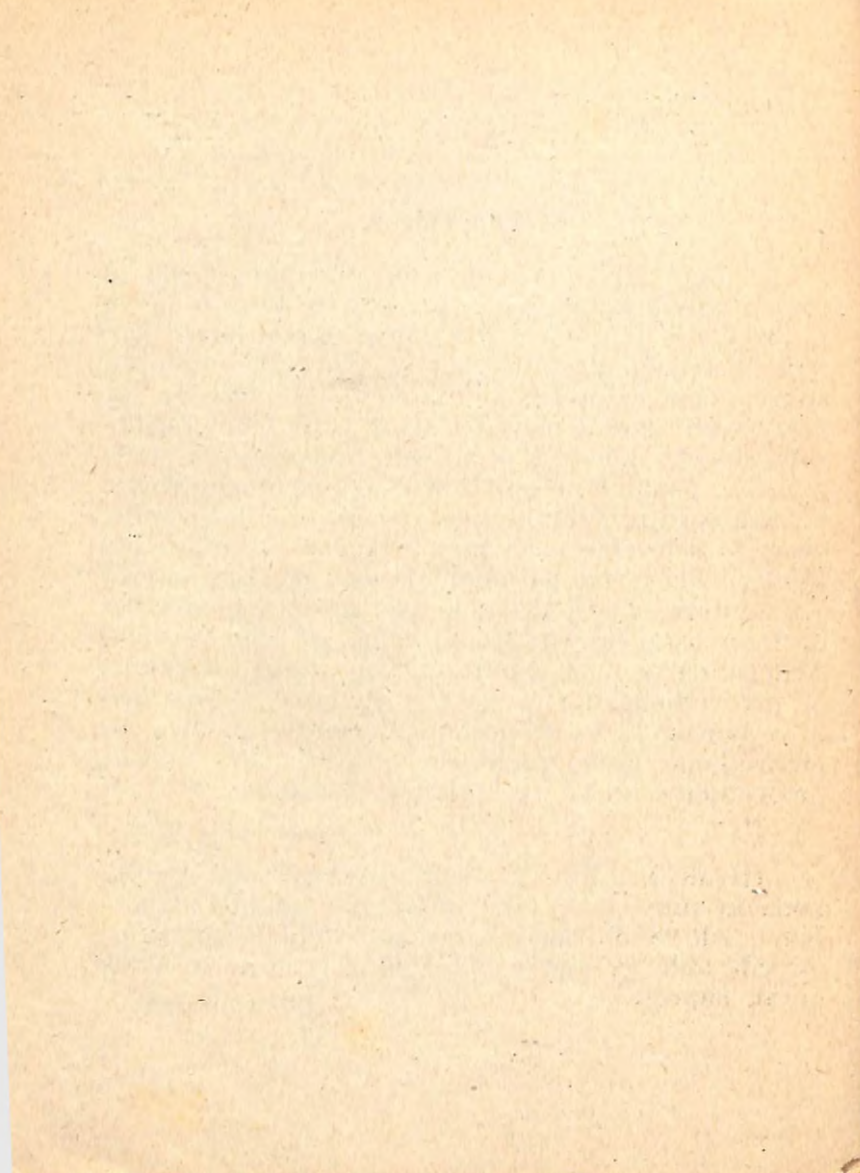
ZLATA DOBA.

— Cele črede poneumnih Marijinih devic in drugih pobožnjaških ženic, ki sicer ne morejo nič za to, da jim je Bog ustvaril v glavah slamo mesto možgan, pošiljajo farovži v boj za klerikalno in proti naprednemu časopisju. — Takšen, duševno top ter popolnoma zaostal človeški stvor hoče tebe, razumnega človeka, z nečem prepričati. Kadar človek gleda te črede, pomnožene z Orli in drugo podobno drhaljo klerikalnega pridelka, se pač vpraša: »Za božjo voljo, ali je to tista slovenska prosvetljenost in kultura, ki jo klerikalci vedno povzdigujejo nad hrvatsko in srbsko kulturo. Klerikalcem je pač ljudske prosvetljenosti že sedaj preveč. Mi, ki vemo, da smo še daleč od tega, da bi smeli z mirno vestjo govoriti o kulturi in prosvetljenosti slovenskega ljudstva, želimo baš in se borimo za to, da postane slovensko ljudstvo res prosvetljeno. Kadar pa bo slovensko ljudstvo splošno prosvetljeno, ne bo več pri nas klerikalcev. —

(D. št. 28 od 11. julija 1924.)

(Hvali Pribičevičev načrt novega šolskega zakona in pravi:) Po tem zakonu bo izgubila duhovščina tisto veliko moč, ki jo ima sedaj v šoli in po otrocih tudi na starše. — Dobra postava in velik korak naprej! —

(D. št. 27 od 3. julija 1925.)

VSEBINA:

	Stran
Par opomb za uvod	3
V znamenju laži	5
Duhovnik je omejen	6
Duhovnik laže in vara	7
Duhovnik je proti narodu in državi	7
Duhovnik je vsega kriv	9
Bera in spet bera	12
Nič jim ne verujte	18
Celibata ne drže	18
Jedo in pijejo	20
Ne verujejo	22
Vedno enaki	23
»Dobri« duhovniki	27
Za duhovniki — škofje in papež	28
Cerkvi ničesar	30
Maše in božja pota	32
O, ti misijoni!	37
Čarovnice	41
Kupčija s svetinjami	43
Norčevanje iz svetih stvari	46
Ali piše »Domovina« proti veri?	49
Bogokletstvo	52
Razno: Protidržavni element	54
Katoliška inteligenca	55
Prireditve katoličanov	56
Proti združništvu	58
Proti političnemu gibanju katoličanov	59
Zlata doba	61
